

Fframwaith Monitro (rhan 1)

Monitro ein Terfyn Uchaf Ecolegol – Ystyried cyflwr ein hamgylchedd mewn perthynas â ffiniau planedol allweddol .

Mae'r ddogfen hon yn rhan un o gyfres tair rhan, sydd gyda'i gilydd yn ffurfio'r Fframwaith Monitro ar gyfer *Y Bannau: Y Dyfodol y Cynllun Rheoli ar gyfer Awdurdod Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog (2023-2028)*.

Mae'r adran hon yn ystyried rheolaeth gynaliadwy adnoddau naturiol gyda Bannau Brycheiniog.

Mae rhan dau yn ceisio ystyried sut yr ydych yn monitro ansawdd bywyd y bobl sy'n byw ac yn gweithio ym Mannau Brycheiniog.

Mae rhan tri yn ystyried sut mae'r parc yn cyflawni ei ail ddiben i ddarparu cyfleoedd ar gyfer mwynhad a dealltwriaeth o'r Parc Cenedlaethol, heb effeithio ar ansawdd bywyd ein cymunedau , na diraddio ein Hadnoddau Naturiol.

Monitro ac adrodd ar y pum cenhadaeth, - Dangosyddion Donyt

Mae'r pum cenhadaeth a fabwysiadwyd yn *Y Bannau: Y Dyfodol* yn cael eu dewis oherwydd dyma'r newidiadau mwyaf sydd eu hangen i sicrhau dyfodol cynaliadwy i'r Parc Cenedlaethol.

Mae'n bwysig felly mesur ac adrodd ar gynnydd tuag at gyflawni'r cenadaethau, ac ar ddangosyddion ehangach o gynaliadwyedd y Parc Cenedlaethol - i ba raddau y mae terfyn uchaf ecolegol (Ffiniau Planedol) a'r sylfaen gymdeithasol (Nodau Datblygu Cynaliadwy) yn cael eu torri.

Mae cyfres o ddangosyddion wedi'u dewis fel y metrigau gorau ar gyfer deall ac olrhain newid yn y Parc Cenedlaethol mewn perthynas ag Economeg Donyt:

- Terfyn uchaf ecolegol (Terfynau Planedol)
- Sylfaen gymdeithasol (Nodau Datblygu Cynaliadwy), a
- Y 'gofod diogel a chyfiawn' yng nghanol y cylch sy'n adlewyrchu lles ecolegol a dynol yng nghyd-destun unigryw Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog.

Mae'r dangosyddion wedi'u dewis oherwydd eu bod yn cynrychioli'r metrig neu'r dirprwy uniongyrchol gorau, ac oherwydd y rhagwelir y bydd data ar gael i olrhain newid dros gyfnod hir.

Nodwyd dangosyddion trwy sesiynau gweithdy manwl gyda chyfraniadau arbenigol gan swyddogion APCBB a Phanel Cyfeirio Rhanddeiliaid y Parc Cenedlaethol.

Amserlenni

Mae sawl amserlen wahanol yn bwysig wrth ystyried dyfodol cynaliadwy'r Parc Cenedlaethol.

Parhaus: Diweddariadau ar wefan APCBB a llwyfannau eraill, a llwyfannau partneriaid, rhannu gwybodaeth am gamau gweithredu a chanlyniadau, dathlu llwyddiannau, ac amlygu cyfleoedd a heriau.

1 mlynedd :Asesiad blynyddol Economeg Donyt - 'gwiriad iechyd' y Parc Cenedlaethol, ac asesiad blynyddol o gynnydd wrth gyflawni'r cenadaethau.

4 blynedd: Adroddiad Cyflwr y Parc 2027 Mae adroddiad Cyflwr y Parc yn synthesis pwysig o'r holl ddata sy'n cael ei gasglu mewn perthynas â'r donyt. Mae'n foment bwysig i fyfyrion ar y materion allweddol sy'n wynebu'r Parc er mwyn llywio'r adolygiad o'r *Bannau*.

5 mlynedd : Hyd cynllun rheoli *Y Bannau: Y Dyfodol* . Fe'i defnyddir i ganolbwyntio ar weithredu tymor agos tuag at gyflawni'r cenadaethau.

2030 a 2035 : Yr amserlenni ar gyfer cyflawni'r teithiau natur a dŵr a'r genhadaeth hinsawdd yn y drefn honno.

25 mlynedd : Y weledigaeth tymor canolig ar gyfer y Parc Cenedlaethol.

50 mlynedd : Gorwel newid hirdymor. Fe'i defnyddir i olrhain cynaliadwyedd hirdymor fel y nodir gan fetrigau Economeg Donyt.

Terfyn Uchaf Ecolegol

Parth	Is-barth	Dangosydd	Sefyllfa bresennol	Graddfa'r sifft sydd ei angen i ddychwelyd i lefelau'r ffin		
Hinsawdd	Nwyon tŷ gwydr	Lefelau allyriadau nwyon tŷ gwydr o'u cymharu â tharged aliniad Paris.	Amcangyfrifwyd bod allyriadau preswylwyr yn 0.561 miliwn tCO₂e, ac allyriadau ymwelwyr - o'r amser a dreuliodd yn y Parc ac wrth deithio yn ôl ac ymlaen – amcangyfrifwyd bod 0.264 miliwn tCO₂e. Mae targedau sydd wedi'u halinio yn nharged Paris yn gofyn am ostyngiad mewn allyriadau nwyon tŷ gwydr blynyddol net gwerth cyfanswm o 1,263,122 tCO₂e y flwyddyn hyd at 2050.			
	Atafaelu	Lefelau amcangyfrifedig o waredu CO ₂ o ganlyniad i Ddefnydd Tir, Newid mewn Defnydd Tir a Choedwigaeth o gymharu â tharged aliniad Paris	Targedau Paris yn rhagweld y bydd 17,773.6 tCO₂e y flwyddyn yn cael ei ddileu o ganlyniad i ddefnydd tir, newid mewn defnydd tir a choedwigaeth yn codi o -42,190 tCO₂e a atafaelwyd yn 2019 i 593,171.60 tCO₂e erbyn 2050. Amcangyfrifir bod atafaeliad LULUCF cyfredol (2019) yn dileu 42,190 tCO₂e o allyriadau tiriogaethol APCBB.			
Llygredd aer		Lefelau llygryddion niweidiol o'r awyr yn unol â lefelau diogel ar gyfer bodau dynol/amddiffyniad amgylcheddol Sylffwr deuocsid - 20µg/m³ Ocsidau Nitraidd – 30µg/m³ Osôn – 3000 ppb, Amonia – 1µg/m³ N – 10-20 kg/ha/yr asid – 0.35keq/ha/yr	Data gronynnol Aberhonddu (Mawrth 2023) PM 2.5 – ardderchog PM 10 – ardderchog Cyfartaledd 20 AQI			
			<table border="1"> <tr> <td>Amonia</td> <td>0.92 µg/m³</td> </tr> <tr> <td>Ocsidau nitrogen</td> <td>4.07 µg NOx/m³</td> </tr> <tr> <td>Sylffwr Deuocsid</td> <td>0.53 µg/m³</td> </tr> </table>		Amonia	0.92 µg/m ³
Amonia	0.92 µg/m ³					
Ocsidau nitrogen	4.07 µg NOx/m ³					
Sylffwr Deuocsid	0.53 µg/m ³					

Parth	Is-barth	Dangosydd	Sefyllfa bresennol	Graddfa'r sifft sydd ei angen i ddychwelyd i lefelau'r ffin
Ffosforws a Nitrogen		Lefelau maetholion dŵr croyw yn erbyn targedau sy'n deillio o'r JNCC	Mae 67% o'r cyrff dŵr a aseswyd o fewn dalgylch ACA Gwy ac 88% o'r cyrff dŵr a aseswyd yn Nalgylch ACA Wysg yn methu ar gyfer crynodiadau ffosforws yn erbyn targedau sy'n deillio o'r Cyd-bwyllgor Cadwraeth Natur. Lefelau nitrogen i'w pennu	
Rhywogaethau Anfrodorol Ymledol		Achosion o Rywogaethau Anfrodorol Ymledol a gofnodwyd o fewn y Parc Cenedlaethol	Cofnodwyd 59 INNS o fewn ffiniau Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog. Ym mis Chwefror 2020, roedd y Ganolfan Cofnodion Lleol (BIS) yn cadw 4300 o gofnodion rhywogaethau ymledol ar gyfer ardal y Parc.	
Ansawdd y Pridd		Ecoleg y pridd gan gynnwys deunydd organig, C, N, pH, microffawna/fflora, hydroleg, e- DNA	I'w benderfynu	
Trosi tir		Arwynebedd y parc yn ôl prif ddefnydd tir	I'w benderfynu	

Hinsawdd

Prif barth	Lefelau allyriadau nwyon tŷ gwydr o'u cymharu â tharged aliniad Paris.
Y data mwyaf diweddar sydd ar gael	Amcangyfrifwyd bod allyriadau preswylwyr yn 0.561 miliwn tCO₂e, ac allyriadau ymwelwyr - o'r amser a dreuliwyd yn y Parc ac wrth deithio yn ôl ac ymlaen – amcangyfrifwyd bod 0.264 miliwn tCO₂e. Mae targedau sydd wedi'u halinio â tharged Paris yn gofyn am ostyngiad mewn allyriadau nwyon tŷ gwydr blynyddol net o 1,263,122 tCO₂e y flwyddyn hyd at 2050
Pam rydym ni'n monitro'r sector hwn?	Mae Nwyon Tŷ Gwyrdd (GHG) yn derm cyffredinol am ystod o nwyon sy'n cael eu hallyrru i'r atmosffer ac sy'n arwain at ddal gwres, gan arwain at y ffenomenau y cyfeirir atynt fel arfer fel cynhesu byd-eang. Mae cynnydd mewn nwyon tŷ gwydr sy'n deillio o bobl o ganlyniad i weithgarwch ers y Chwyldro Diwydiannol yn cydberthyn yn uniongyrchol â thymheredd byd-eang cynyddol. Yn ei dro, mae tymheredd cynyddol wedi cael effeithiau economaidd-gymdeithasol-amgylcheddol dinistriol ledled y byd. Heb ymdrech ar y cyd i gyfyngu ar allyriadau nwyon tŷ gwydr, rhagwelir y bydd y tymheredd yn parhau i godi, gan arwain at sbarduno ystod o bwyntiau amgylcheddol sy'n bygwth bywyd ar y blaned fel y gwyddom amdani. Mae Cytundeb Paris yn gytundeb rhyngwladol sydd wedi'i rwymo'n gyfreithiol a fabwysiadwyd gan 196 o Bartïon yng Nghynhadledd y Cenedloedd Unedig ar Newid Hinsawdd (COP21) ym Mharis, Ffrainc ar Ragfyr 2015. Ei nod troswaol yw cadw'r cynnydd yn y tymheredd cyfartalog byd-eang i lawer yn is na 2 radd selsius yn uwch na lefelau cyn-ddiwydiannol' ac 'ymdrechion ' i gyfyngu'r cynnydd mewn tymheredd i 1.5 gradd Celsius uwchlaw lefelau cyn-ddiwydiannol. Comisiynodd y Parc Cenedlaethol ddadansoddiad i ddeall beth yw ein 'cyfran deg' o gyfrannu at leihau nwyon tŷ gwydr i helpu i gyflawni cytundeb Paris. Rydym yn monitro allyriadau nwyon tŷ gwydr i ddeall Pa sectorau o'r economi/cymdeithas sy'n gollwng nwyon tŷ gwydr a faint maent yn ei ollwng Faint o GHG sy'n cael ei ollwng gan weithgaredd trigolion ac ymwelwyr o fewn y Parc Cenedlaethol Lle mae angen gweithredu pellach i dorri allyriadau yn well i fod ar y trywydd iawn i gwrdd â'n cyfran deg o ostyngiadau aliniad Paris.
Yr hyn y byddwn yn ei adrodd a phryd	Cynhyrchir data gan yr Adran Busnes, Ynni a Strategaeth Ddiwydiannol (BEIS), wedi'u dadgyfuno i ffiniau Parciau Cenedlaethol sy'n dangos allyriadau tiriogaethol fesul sector. Caiff hwn ei ddiweddarau'n rheolaidd a bydd ein Hadroddiadau Blynyddol yn darparu hwn fel data tueddiadau sy'n adeiladu ar adroddiadau blaenorol. Byddwn hefyd yn diweddarau ein hadroddiad allyriadau 'ar sail defnydd' unwaith eto yn ystod cyfnod y cynllun. Mae'r adroddiad hwn sy'n seiliedig ar ddefnydd yn edrych ar yr allyriadau hynny y cyfeirir atynt fel Cwmpas 3, Mae hyn yn cynnwys dealltwriaeth o'r allyriadau anuniongyrchol a gynhyrchir gan ymwelwyr a thrigolion o'u dewisiadau o ran ffordd o fyw. Rhagwelir y bydd yr adroddiad hwn yn cael ei gyhoeddi yn 2027 fel rhan o'r gwaith casglu tystiolaeth sy'n cefnogi adolygu'r cynllun.
Pa lun yr ydym am ei weld os bydd y cynllun yn llwyddiannus	Gostyngiad mewn nwyon tŷ gwydr flwyddyn ar ôl blwyddyn, yn unol â'r 'llwybr llithro' i sero net erbyn 2035 a ddangosir yn Asesiad allyriadau nwyon tŷ gwydr a senario targed ar gyfer Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog (Ymgynghoriad Byd Bach, Hydref 2022)
Lefel ffin	GHG sero net erbyn 2035
Ardal(oedd) Cenhadaeth Gysylltiedig	Hinsawdd Pobl Lle

Amcanion cysylltiedig	Datgarboneiddio Ansawdd bywyd Cydweithio ar waith
Canlyniadau cysylltiedig	Cludiant cynaliadwy Bwyd a diod gynaliadwy Ynni cynaliadwy Defnydd cynaliadwy o dir Gwres a phŵer yn y dyfodol Cludiant yn y dyfodol Lleoedd gwydn Lleoedd arloesol

Ffynhonnell Data:

[Asesiad allyriadau nwyon tŷ gwydr a senario targed ar gyfer Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog](#) Ymgynghoriad Byd Bach, Hydref 2022)

[Ystadegau cenedlaethol allyriadau nwyon tŷ gwydr awdurdodau lleol a rhanbarthol y DU](#) BEIS (2022)

Hinsawdd (parhad)

Is-barth	Lefelau amcangyfrifedig o waredu CO ₂ o ganlyniad i Ddefnydd Tir, Newid Defnydd Tir a Choedwigaeth o gymharu â tharged aliniad Paris
Y data mwyaf diweddar sydd ar gael	Mae targedau Paris yn rhagweld y bydd 17,773.6 tCO₂e y flwyddyn yn cael ei ddileu o ganlyniad i ddefnydd tir, newid mewn defnydd tir a choedwigaeth yn codi o -42,190 tCO₂e a atafaelwyd yn 2019 i 593,171.60 tCO₂e erbyn 2050. Amcangyfrifir y bydd atafaeliad cyfredol(2019) LULCF yn dileu 42,190 tCO₂e o allyriadau tiriogaethol APCBB.
Pam rydym ni'n monitro'r sector hwn?	Ochr yn ochr â gostyngiad mewn gweithgarwch sy'n allyrru nwyon tŷ gwydr i'r atmosffer, bydd angen gweithgarwch i atafaelu, a chael gwared ar garbon o'r atmosffer hefyd er mwyn cyrraedd cyfran deg o darged aliniad Paris. Mae monitro gwaredu nwyon tŷ gwydr trwy ddefnydd tir, newid mewn defnydd tir a choedwigaeth yn galluogi darlun i ddatblygu i ba raddau y mae symud nwyon tŷ gwydr yn digwydd o fewn y Parc Cenedlaethol ar raddfa a chyfradd angenrheidiol i gwrdd â'r nod sero net.
Yr hyn y byddwn yn ei adrodd a phryd	Cynhyrchir data gan yr Adran Busnes, Ynni a Strategaeth Ddiwydiannol (BEIS), wedi'u dadgyfuno i ffiniau'r Parciau Cenedlaethol sy'n dangos bod nwyon tŷ gwydr yn cael eu tynnu drwy LULCF .
Pa lun yr ydym am ei weld os bydd y cynllun yn llwyddiannus	Cael gwared ar nwyon tŷ gwydr flwyddyn ar ôl blwyddyn, yn unol â'r 'llwybr llithro' i sero net erbyn 2035 a ddangosir yn Asesiad allyriadau nwyon tŷ gwydr a senario targed ar gyfer Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog . Ymgynghoriad Byd Bach, Hydref 2022)
Lefel ffin	Nwyon Tŷ Gwydr sero net erbyn 2035
Ardal(oedd) Cenhadaeth Gysylltiedig	Hinsawdd
Amcanion cysylltiedig	Atafaelu
Canlyniadau cysylltiedig	Adfer cynefinoedd Newid mewn defnydd tir Ffermio Cynaliadwy

Ffynhonnell Data:

[Asesiad allyriadau nwyon tŷ gwydr a senario targed ar gyfer Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog](#) (Ymgynghoriad Byd Bach, Hydref 2022)

[Ystadegau cenedlaethol allyriadau nwyon tŷ gwydr awdurdodau lleol a rhanbarthol y DU](#) BEIS (2022)

Llygredd aer

Parthau egwyddorol	Lefelau llygryddion niweidiol yn yr awyr yn unol â lefelau diogel ar gyfer bodau dynol/amddiffyniad amgylcheddol			
Y data mwyaf diweddar sydd ar gael	Gronynnol	Data gronynnol Aberhonddu (Mawrth 2023) PM2.5 – ardderchog PM 10 – ardderchog Cyfartaledd 20 AQI		
	Pwynt data Amgylcheddol ACA Craig Cerrig Gleisiad	Llygrydd	Data 2018-20	Lefelau critigol
		Amonia	0.92 µg/m ³	1 µg/m ³
		Ocsidau nitrogen	4.07 µg NOx/m ³	30µg/m ³
	Sylffwr Deuocsid	0.53 µg/m ³	20µg/m ³	
Pam rydym ni'n monitro'r sector hwn?	Mae gan lygredd aer y potensial i gael effaith sylweddol ar gynefinoedd, rhywogaethau ac iechyd dynol. Rydym yn monitro allyriadau i ddeall i ba raddau y mae gweithgarwch llygru yn peryglu iechyd dynol ac amgylcheddol o fewn y Parc Cenedlaethol. Er bod pob math o lygredd aer yn niweidiol, yn gyffredinol rydym yn ystyried effeithiau gronynnau ar iechyd pobl ac felly effeithiau yn ein hardal fwyaf poblog, tra bod mathau eraill o lygredd aer, yn enwedig y rhai sy'n deillio o Nitrogen, yn hollbwysig o ran diogelu'r amgylchedd, ac felly rydym yn ystyried data o un o'n safleoedd gwarchoddedig.			
Yr hyn y byddwn yn ei adrodd a phryd	Ar gyfer gronynnau byddwn yn monitro data sy'n ymwneud ag Aberhonddu, ein Tref Farchnad sydd â'r boblogaeth breswyl fwyaf. Ar gyfer effeithiau amgylcheddol byddwn yn monitro ACA Craig Cefn Gleisaid, safle gwarchoddedig ar hyd yr A470 gyferbyn â Phen y Fan, ardal boblogaidd i ymwelwyr. Mae'r ddau safle hyn wedi'u dewis gan fod ganddynt y potensial i gael eu heffeithio fwyaf gan faterion llygredd aer a achosir gan ddyn. Adroddir ar ddata ar gyfer y ddwy elfen yn flynyddol			
Pa lun rydym am ei weld os bydd y cynllun yn llwyddiannus	Yn gyffredinol, mae'r sector hwn yn perfformio'n dda yn erbyn lefelau ffiniau. Nod Y <i>Bannau</i> yw sicrhau gostyngiadau mewn allyriadau, felly gobeithio ymhen amser y gwelwn berfformiad gwell fyth yn erbyn y targedau hyn.			
Lefel ffin	Sgôr ardderchog ar gyfer gronynnau AQI 20 neu is Dim torri llwyth critigol o lygryddion yn yr awyr			
Ardal(oedd) Cenhadaeth Gysylltiedig	Hinsawdd Lle Pobl			
Amcanion cysylltiedig	Datgarboneiddio Atafaelu Ansawdd bywyd Cydwethio ar waith ar gyfer dyfodol gwell			
Canlyniadau cysylltiedig	Cludiant cynaliadwy Ynni Cynaliadwy Defnydd Tir Cynaliadwy Cludiant yn y dyfodol Ymwelwyr y Dyfodol Lleoedd wedi'u cynllunio'n dda Lleoedd iach			

Ffynhonnell Data: Data [Gwasanaeth Gwybodaeth Llygredd Aer](#) a gymerwyd ar gyfeirnod grid 296090,221728 Cyfnod adrodd ACA Craig Cefn Gleisiad 2018-2020 ac [Accuweather](#)

Ffosforws a Nitrogen

Is-barth	Lefelau maetholion dŵr croyw yn erbyn targedau sy'n deillio o'r JNCC
Y data mwyaf diweddar sydd ar gael	Mae 67% o'r cyrff dŵr a aseswyd o fewn dalgylch ACA Gwy ac 88% o'r cyrff dŵr a aseswyd yn Nalgylch ACA Wysg yn methu ar gyfer crynodiadau ffosforws yn erbyn targedau sy'n deillio o'r Cyd-bwyllgor Cadwraeth Natur. Lefelau nitrogen eto i'w hadrodd.n
Pam rydym ni'n monitro'r sector hwn?	Mae'r elfennau anorganig Nitrogen a Ffosforws yn hanfodol i bob bywyd ar y ddaear. Fel adnodd naturiol allweddol maent yn ffurfio bloc adeiladu hanfodol ar gyfer pob cylch bywyd, gan gynnwys ein rhai ni. Mae'r awydd i gynhyrchu bwyd rhad a phoblogaeth gynyddol yn golygu bod y gylchred nitrogen a ffosforws naturiol wedi'i aflunio'n ddifrifol gan arwain at or-nitreiddiad yn ein priddoedd a'n dyfroedd gyda'r ecosystem yn cwmpo o ganlyniad. Mae'r ffynonellau sy'n arwain at ormoddedd o Ffosforws a Nitrogen yn lluosog a chymhleth. Mae'r defnydd o'r adnodd hefyd yn echdyniadol iawn, ac yn garbon-ddwys. Ar hyn o bryd rydym yn monitro lefelau ffosffad o fewn Ardaloedd Cadwraeth Arbennig ddyfrol afonydd er mwyn ein galluogi i ddeall i ba raddau yr ydym yn rheoli mewnbynnau Ffosforws. Ymhen amser, rydym yn gobeithio ehangu'r maes hwn i edrych ar lefelau Nitrogen mewn dŵr croyw yn ogystal â lefelau maetholion mewn priddoedd (gweler hefyd ansawdd y pridd isod).
Yr hyn y byddwn yn ei adrodd a phryd	Mae nifer o ffynonellau data na chaiff ei gasglu gan y sefydliad. Mae ffynonellau data craidd yn deillio o adroddiadau cydymffurfiaeth CNC yn erbyn targedau'r JNCC, a modelu SAGIS a wneir gan DCWW. Byddwn yn adrodd ar unrhyw ddiweddariadau yn yr adroddiad blynyddol sy'n dilyn – gan ddefnyddio gwahaniaethau i adrodd ar dueddiadau. Mae APC a WUF yn cydweithio i fonitro ymyriadau ar yr afon grai - byddwn yn adrodd ar y data hwn yn flynyddol i ddangos effaith ymyriadau lleol. Byddwn hefyd, pan gaiff ei wirio, yn adrodd yn flynyddol ar ddata sy'n cael ei gasglu drwy brosiectau gwyddoniaeth dinasyddion gyda ffocws ar yr afon Wysg (Uchaf/canol/is).
Pa lun rydym am ei weld os bydd y cynllun yn llwyddiannus	Byddai gostyngiad yn lefelau ffosffad yn mynd i mewn i'n dyfrffyrdd yn llwyddiant. Gyda'r nod o sicrhau bod pob ACA afonol yn cyrraedd targedau'r Cyd-bwyllgor Cadwraeth Natur ar gyfer nitrogen a ffosffad
Lefel ffin	100% o gyrff dŵr o fewn dalgylchoedd ACA afonol sy'n dod o fewn yr APC yn bodloni targedau'r JNCC ar gyfer nitrogen a ffosforws
Ardal(oedd) Cenhadaeth Gysylltiedig	Hinsawdd Dŵr Natur Pobl Lle
Amcanion cysylltiedig	Atafaelu Addasiad Dalgylchoedd gwydn Rheoli ecosystem Ansawdd bywyd
Canlyniadau cysylltiedig	Adfer cynefinoedd Newid defnydd tir Ffermio cynaliadwy Adfer natur Seilwaith Cydnerth Lefelau maetholion Llif dwr Ecosystemau wedi'u hadfer

	Gwasanaethau ecosystemau wedi'u cefnogi Ecosystemau wedi'u hadsefydlu Bwyd y Dyfodol Lleoedd Gwydn

Ffynhonnell Data

[Asesiad Cydymffurfiaeth ACA afonydd Cymru yn erbyn Targedau Ffosforws CNC 2021](#)

[Diweddariad i dargedau ffosforws ar gyfer cyrff dŵr mewn afonydd Ardaloedd Cadwraeth Arbennig \(ACA\) yng Nghymru CNC 2022](#)

[Diweddaru Model Afon Wysg SAGIS 2023 \(DCWW\)](#)

[Diweddaru Model Gwy Uchaf SAGIS 2023 \(DCWW\)](#)

Rhywogaethau Anffrodorol Ymledol

Prif barth	Achosion o Rywogaethau Anffrodorol Ymledol a gofnodwyd o fewn y Parc Cenedlaethol
Y data mwyaf diweddar sydd ar gael	Cofnodwyd 59 Rhywogaeth Anffrodorol Ymledol o fewn ffiniau Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog. O fis Chwefror 2020, roedd y Ganolfan Cofnodion Lleol (BIS) yn cadw 4300 o gofnodion am rywogaethau ymledol ar gyfer ardal y Parc.
Pam rydym ni'n monitro'r sector hwn?	Gall Rhywogaethau Anffrodorol Ymledol fod yn niweidiol iawn i'n bywyd gwylt a'n cynefinoedd brodorol. Trwy fonitro eu hachosion gallwn ddeall lefel y bygythiad i'n bywyd gwylt a'n cynefinoedd brodorol
Yr hyn y byddwn yn ei adrodd a phryd	Mae dwy brif ffynhonnell data - Y data sydd gennym fel sefydliad- Y data a gedwir gan Wasanaeth Gwybodaeth Bioamrywiaeth Powys. Mae ein data'n cofnodi achosion o fewn ffiniau'r Parc Cenedlaethol, ardaloedd lle mae ymyrraeth wedi'i rhoi ar waith, a llwyddiant yr ymyriadau hynny. Mae'r Ganolfan Cofnodion Lleol yn cadw cofnodion ar gyfer holl ardal y Parc yn seiliedig ar adrodd am achosion. Mewn llawer o achosion bydd goryffwrdd yn ein data, fodd bynnag byddwn yn ymgynghori â'r ddwy ffynhonnell ddata yn ein hadroddiadau blynyddol, ac yn darparu dealltwriaeth o faint y broblem ledled y parc.
Pa lun rydym am ei weld os bydd y cynllun yn llwyddiannus	Oherwydd natur y broblem, byddem am weld gostyngiad yn yr achosion o Rywogaethau Anffrodorol Ymledol ar draws y Parc.
Lefel ffin	Ni adroddwyd am unrhyw achosion o Rywogaethau Anffrodorol Ymledol ar gyfer y Parc Cenedlaethol.
Ardal(oedd) Cenhadaeth Gysylltiedig	Natur Dŵr
Amcanion cysylltiedig	Cadwraeth rhywogaethau Rheoli ecosystemau Dalgyloedd gwydn
Canlyniadau cysylltiedig	Bygythiadau yn cael eu lleihau Ecosystemau wedi'u hadsefydlu Ecosystemau wedi'u hadfer

Ffynhonnell Data

[Adroddiad ar Gyflwr y Parc](#) (APCBB 2020) Dangosydd 12

Colli bioamrywiaeth

Prif barth	Lefelau rhywogaethau dangosol	
Y data mwyaf diweddar sydd ar gael	Adar tir ffermio	Gostyngiad o 30% mewn adar tir ffermio rhwng 1994 a 2018
	Ystumod	Data lefel parciau i'w benderfynu
	Infertebratau	Data lefel parciau i'w benderfynu
Pam rydym ni'n monitro'r sector hwn?	Mae rhai grwpiau fel adar, ystumod ac infertebratau yn ddangosydd pwerus o iechyd cyffredinol poblogaeth rhywogaethau. Yn y gorffennol rydym wedi canolbwyntio ar adar tir ffermio fel dangosyddion pwerus o iechyd yr amgylchedd. Mae llawer o adar yn eistedd ar frig cadwyni bwyd daearol a morol, neu'n agos atynt, ac mae deall y sbardunau a'r effeithiau ar eu poblogaethau yn rhoi cipolwg i ni ar statws bywyd gwylt arall. Mae ystumod yn ddirprwy'r un mor dda ar gyfer iechyd yr amgylchedd, mae eu defnydd o amgylcheddau yn wahanol i'r hyn a ddefnyddir gan adar ac felly'n rhoi darlun mwy cynnil.	
Yr hyn y byddwn yn ei adrodd a phryd	Byddwn yn diweddarau'r amserlen hon i nodi dangosyddion a data ar gyfer ystumod/infertebratau erbyn 2025. Amledd adrodd i'w bennu mewn perthynas â'r data a ddefnyddir ac amllder diweddariadau. Byddwn yn ceisio diweddarau'r asesiad gyda'r BTO yn 2026/7 i lywio'r diweddariad i Adroddiad Cyflwr y Parc.	
Pa lun rydym am ei weld os bydd y cynllun yn llwyddiannus	Mae'r Cynllun yn ceisio gwrthdroi'r dirywiad mewn bioamrywiaeth a chynyddu niferoedd a maint y rhywogaethau 'blaelllaw' allweddol. Mae ystumod, infertebratau ac adar tir ffermio yn dod o fewn y categori hwn. Am y rheswm hwnnw rydym yn gobeithio gweld gwrthdroad o ran gostyngiad ar gyfer adar a ddarganfuwyd trwy'r asesiad diwethaf, ac yn ddelfrydol cynnydd yn niferoedd adar ar dir ffermio.	
Lefel ffin	Dychwelyd i lefelau 1970 ar gyfer adar tir ffermio.	
Ardal(oedd) Cenhadaeth Gysylltiedig	Natur	
Amcanion cysylltiedig	Cadwraeth Rhywogaethau	
Canlyniadau cysylltiedig	Bygythiadau yn cael eu lleihau. Mae niferoedd wedi cynyddu. Ystod wedi cynyddu	

Ffynhonnell Data

[Crynodeb o gyflwr poblogaethau adar gwylt daearol ym Mharc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog a'r cyffiniau yn seiliedig ar ddata o Arolwg Magwraeth Adar y BTO/JNCC/RSPB, 1994 i 2018 \(Barnes a Noble 2020 \)](#)

[Adroddiad ar Gyflwr y Parc : Dangosyddion Bioamrywiaeth \(APCBB 2020\)](#)

Colli Bioamrywiaeth (parhad)

Parth atodol	Cyflwr y prif fathau o gynefinoedd.	
Y data mwyaf diweddar sydd ar gael	Coetir / coedluniau	I'w benderfynu
	Rhostir/glaswelltiroedd asidaidd yr ucheldir	I'w benderfynu
	Glaswelltiroedd asidaidd yr iseldir	I'w benderfynu
	Glaswelltir niwtral	I'w benderfynu
	Glaswelltir calchaid	I'w benderfynu
	Glaswelltir wedi'i wella	I'w benderfynu
	Glaswelltir corsiog / porfa Rhos	I'w benderfynu
	Mawndiroedd	Yn unol â Strategaeth Adfer Mawndiroedd a Rhaglen Weithredu Genedlaethol Mawndiroedd
	Afonydd a Gwlyptiroedd	I'w benderfynu
	Cyflwr Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig	O fewn y Parc o'r 197 o nodweddion SoDdGA, mae 163 yn nodweddion biolegol. Yn 2017 roedd 54% mewn cyflwr ffafriol, 34% mewn cyflwr anffafriol a 12% yn anhysbys. Roedd ychydig o ddirywiad yng nghanran y nodweddion mewn cyflwr ffafriol ers rhwng 2014 a 2017 (Adroddiad Cyflwr y Parc 2020)
Safleoedd Gwarchoddedig – Ardaloedd Cadwraeth Arbennig	56% o nodweddion ACA yn y Parc mewn cyflwr anffafriol (Adroddiad Cyflwr y Parc 2020)	
Pam rydym ni'n monitro'r sector hwn?	Mae cynefinoedd yn sylfaen i ecosystemau gwydn sy'n gweithredu'n dda. Mae colli cynefinoedd a dirywiad cynefinoedd yn achosion sylfaenol o golli bioamrywiaeth ar raddfa fyd-eang. Mae Adroddiad Sefyllfa Byd Natur Cymru yn nodi colled a dirywiad eang cynefinoedd ledled Cymru ers yr 1970au gan arwain at golli llawer o rywogaethau. Er nad oes gennym ddata systematig i gadarnhau'r duedd hon yn y Parc, nid oes gennym unrhyw reswm i gredu bod y darlun yn wahanol yma. Er bod rhywfaint o ddata yn bodoli mewn perthynas â chyflwr safleoedd gwarchoddedig, nid ydym wedi monitro cyflwr cynefinoedd allweddol ar draws y Parc yn systematig. Rydym yn cydnabod bod y diffyg hwn yn creu bwch sylweddol yn ein dealltwriaeth o gyflwr ecolegol a gwytnwch y Parc ac yn ystod cyfnod y cynllun hwn rydym yn anelu at unioni'r bwch hwn yn ein gwybodaeth gyda chyfres wedi'i chynllunio o asesiadau 'arwyddion hanfodol' ar gyfer y cynefin allweddol a nodir uchod.	
Yr hyn y byddwn yn ei adrodd a phryd	Mae'r prosiect 'Arwyddion Hanfodol' sy'n edrych ar brosiect monitro cyffyrddiad ysgafn o gyflwr cynefinoedd ar draws y Parc yn cael ei ddatblygu. Gobeithiwn allu adrodd ar ei ganfyddiadau yn 2025, gyda diweddariadau blynyddol yn dilyn bob blwyddyn. Erbyn 2025 byddwn wedi dechrau nodi meysydd i'w datblygu fel Rhwydweithiau Ecolegol Gwydn. Hefyd, byddwn yn deall rôl y Parc Cenedlaethol o ran diogelu REN a nodi a monitro Ardaloedd Enghreifftiol o Adfer Natur, yn ogystal â chyflwr ecolegol mathau o gymeriad tirwedd (LCT). Felly, erbyn 2025, anelwn at allu cofnodi cyfraniad y Parc at wydnwch ecosystemau yn unol â'i Amrywiaeth ecolegol, Ymestyn, Cyflwr, Cysylltedd ac Ymaddasrwydd (DECCA).	
Pa lun rydym am ei weld os bydd y	Mae'r genhadaeth Natur yn ceisio adfer cyflwr a maint cynefin sydd wedi dirywio gyda'r nod o wella gwytnwch ecosystemau'r Parc. Ar adeg ysgrifennu nid oes gennym	

cynllun yn llwyddiannus	ddealltwriaeth sylfaenol, fodd bynnag, wrth i ddata ddod i'r amlwg ac wrth i dueddiadau ddod i'r amlwg byddem yn gobeithio gweld gwelliant o flwyddyn i flwyddyn ym maint a chyflwr cynefinoedd allweddol ar draws y parc.
Lefel ffin	Sicrheir pob cynefin mewn cyflwr da a chadernid ecosystemau
Ardal(oedd) Cenhadaeth Gysylltiedig	Natur
Amcanion cysylltiedig	Adfer Cynefin Rheoli Ecosystemau
Canlyniadau cysylltiedig	Bu i'r dirywiad atal Gwarchod Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig Cynefin sydd wedi dirywio wedi'i adfer Mae natur wedi dychwelyd Mae gwytnwch yn gwella Gwasanaethau Ecosystem wedi'u cefnogi Ecosystemau wedi'u hadsefydlu.

Ffynonellau data

[Dangosyddion bioamrywiaeth – Adroddiad ar Gyflwr y Parc](#) (APCBB 2020)

Trosi tir

Prif barth	Arwynebedd y parc yn ôl prif ddefnydd tir		
Y data mwyaf diweddar sydd ar gael	Ardaloedd a ddosbarthwyd fel trefol	Mae 5% o'r Parc wedi'i ddosbarthu'n drefol	
	Ardaloedd o blanhigfeydd conwydden	Mae 15% o'r Parc wedi'i ddosbarthu fel coetir neu blanhigfa conwydden.	
	Ardal o goetir llydanddail		
	Ardal o goed cae	Dim data	
	Ardal o laswelltir caeedig	Gwell, wedi'i wella ychydig, heb ei wella	Llyg amgen
Pam rydym ni'n monitro'r sector hwn?	Yn fyd-eang, mae defnydd tir wedi'i nodi gan y Llwyfan Polisi Rhynglywodraethol ar Wasanaethau Bioamrywiaeth ac Ecosystemau (IPBES) fel un o brif sbardun yr argyfwng Natur (SoNaRR 2020)(IPBES 2019). Er mwyn sicrhau ein bod yn gweithredu i reoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy, mae'n hanfodol i ni ddeall y pwysau ar ddefnydd tir, sut mae hynny'n amlygu, a sicrhau, drwy reolaeth y parc, ein bod yn gweithredu i hybu gwytnwch ecolegol yn hytrach na'i ddarwagio. Ar hyn o bryd mae gennym fylchau sylweddol yn ein dealltwriaeth o sut mae'r jig-so o ddefnydd tir cynaliadwy yn edrych. Mae iteriadau blaenorol o'r Cynllun Rheoli wedi ceisio gwneud hyn, ond heb ddealltwriaeth o sut mae targed o'r fath yn cyd-fynd â darparu gwasanaethau ecosystem, yn enwedig gwasanaethau ecosystem ddiwylliannol mewn perthynas â chymeriad tirwedd.		
Yr hyn y byddwn yn ei adrodd a phryd	Byddwn yn adrodd ar ardaloedd y parc yn ôl mathau allweddol o ddefnydd tir fel y nodir uchod. Byddwn yn adrodd ar hyn yn flynyddol, ond efallai na fydd data a gesglir gan eraill yn adrodd yn flynyddol.		
Pa lun rydym am ei weld os bydd y cynllun yn llwyddiannus	Mae gwaith yn mynd rhagddo gyda Phrifysgol Reading i gyfuno data yn ymwneud ag ansawdd tirwedd â chynigion ar gyfer atafaeliad LULUCF a ffynonellau data allweddol eraill megis LANDMAP. Unwaith y bydd y gwaith hwnnw'n adrodd bydd gennym well dealltwriaeth o'r darlun sydd angen ei ddod i'r amlwg os ydym am ddefnyddio tir yn unol â rheolaeth gynaliadwy ar adnoddau naturiol.		
Lefel ffin	Mae lefel ffin ar gyfer y sector hwn eto i'w bennu.		
Ardal(oedd) Cenhadaeth Gysylltiedig	Hinsawdd Natur Pobl Lle		
Amcanion cysylltiedig	Datgarboneiddio Atafaelu Addasiad Adfer Cynefin Rheoli ecosystem Ansawdd bywyd Cydweithio ar waith		

Canlyniadau cysylltiedig	Defnydd Tir Cynaliadwy Newid Defnydd Tir Ffermio Cynaliadwy Adfer Natur Y dirywiad wedi atal Cynefin sydd wedi dirywio wedi'i adfer Mae gwytnwch yn cael ei wella Gwasanaethau Ecosystem wedi'u gwella Ecosystemau wedi'u hadsefydlu. Bwyd yn y dyfodol Sgiliau a swyddi yn y dyfodol Lleoedd gwydn Lleoedd sy'n gysylltiedig â natur

Ffynonellau data

[Tystiolaeth ac Ymchwil – Trosi Tir](#) (APCBB 2021)

[LANDMAP – Haen Weledol a Synhwyrdd](#)

[Asesiad allyriadau nwyon tŷ gwyrdd a senario targed ar gyfer Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog](#) (Ymgynghoriaeth Byd Bychan 2022)

Ansawdd y Pridd

Prif barth	Lefelau deunydd organig yn y pridd	
Y data mwyaf diweddar sydd ar gael	Coetir	I'w benderfynu
	Rhostir/glaswelltiroedd asidaidd yr ucheldir	I'w benderfynu
	Glaswelltiroedd asidaidd sych yr iseldir	I'w benderfynu
	Glaswelltir niwtral	I'w benderfynu
	Glaswelltir calchaid	I'w benderfynu
	Glaswelltir wedi'i wella	I'w benderfynu
	Glaswelltir corsiog / porfa Rhos	I'w benderfynu
Pam rydym ni'n monitro'r sector hwn?	Mae priddoedd o safon yn hanfodol ar gyfer ecosystemau iach a chynhyrchu bwyd. Mae SoNaRR 2020 yn nodi mai <i>pridd Cymru a'i ryngweithiad â'r hinsawdd sy'n pennu sut y gellir defnyddio tir yn gynaliadwy</i>. Mae cymdeithas yn rhoi pwysau ar bridd a'i wasanaethau atodol (ffurfiant pridd, cylchred maetholion) trwy ddefnydd tir a thrwy newid yr amgylchedd . Wrth fonitro ansawdd pridd rydym wedi dewis canolbwyntio ar ddeunydd organig pridd (SOM) fel dangosydd da o iechyd cyffredinol y pridd. Mae colli SOM yn gysylltiedig â cholli ansawdd a swyddogaeth y pridd a llai o wrthwynebiad a gwydnwch i reolaeth bridd wael. (SoNaRR2020 Taylor a Van-Velzen). Bydd samplu pridd yn dal paramedrau eraill e.e C, N, pH, hydroleg, microffawna / fflora ac Edna, a fydd yn egluro biodaearyddiaeth y Parc.	
Yr hyn y byddwn yn ei adrodd a phryd	Mae'r prosiect <i>Arwyddion Hanfodol</i> sy'n edrych ar brosiect monitro cyffyrddiad ysgafn o gyflwr cynefinoedd ar draws y Parc yn cael ei ddatblygu, a bydd hyn yn cynnwys rhaglen o brofi deunydd organig pridd yn ôl prif fathau o gynefin. Mae paramedrau pridd eraill angen trafodaeth ymlaen llaw gyda gwyddonwyr pridd. Erbyn 2025 byddwn wedi dechrau nodi meysydd i'w datblygu fel Rhwydweithiau Ecolegol Gwydn. Hefyd, byddwn yn deall rôl y Parc Cenedlaethol o ran diogelu REN a nodi a monitro Ardaloedd Enghreifftiol o Adfer Natur, yn ogystal â chyflwr ecolegol mathau o gymeriad tirwedd (LCTs). Erbyn 2025, felly, anelwn at allu cofnodi cyfraniad y Parc at wydnwch ecosystemau yn unol â'i Amrywiaeth ecolegol, Ymestyn, Cyflwr, Cysylltedd ac Ymaddasrwydd (DECCA).	
Pa lun rydym am ei weld os bydd y cynllun yn llwyddiannus	Nid oes gennym ddata manwl ar gyfer y sector hwn ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn. Edrychodd data ADAS ar gyfer Cymru gyfan ar y tebygolrwydd o ddiraddio pridd ar gyfer mathau o ddefnydd tir ac ansawdd pridd. Roedd y tebygolrwydd yn isel ym mhob math o ddefnydd tir a geir yn y Parc ac eithrio glaswelltir wedi'i wella, lle'r oedd y tebygolrwydd yma yn gymedrol (neu'n uchel mewn perthynas â phriddoedd mawnaidd) SoNaRR2020 Taylor a Van-Velzen). Mae hyn yn awgrymu'r tebygolrwydd o briddoedd diraddiedig yn bresennol yn y Parc . Wrth i ni roi'r cynllun rheoli ar waith, rydym yn gobeithio gweld gwelliant ar draws y Parc gydag ansawdd y pridd yn dychwelyd i dda neu ragorol erbyn 2050.	
Lefel ffin	Priddoedd iach ar draws pob math o gynefin allweddol	
Ardal(oedd) Cenhadaeth Gysylltiedig	Hinsawdd Natur	

Amcanion cysylltiedig	Datgarboneiddio Atafaelu Addasiad Adfer Cynefin Rheoli Ecosystemau
Canlyniadau cysylltiedig	Defnydd Tir Cynaliadwy Adfer cynefinoedd Newid Defnydd Tir Ffermio Cynaliadwy Adfer natur Cynefin sydd wedi'i ddirywio wedi'i Adfer Mae gwytnwch yn cael ei wella Gwasanaethau ecosystem wedi'u cefnogi Ecosystemau wedi'u hadsefydlu

Ffynonellau Data Ail Adroddiad ar Gyflwr Adnoddau Naturiol (SoNaRR2020) [Asesiad o gyflawni rheolaeth gynaliadwy ar adnoddau naturiol: Defnydd tir a phriddoedd](#) CNC 2020

Ansawdd Dŵr

Prif barth	Statws corff dŵr cyffredinol Cyfarwydeb Fframwaith Dŵr	
Data 2018	Cronfa Ddŵr Wysg	Da
	Cronfa Grai	Cymedrol
	Cronfa Ddŵr Talybont	Cymedrol
	Wysg - Afon Hydfer i Afon Senni	Da
	Wysg - Afon Senni i Afon Crawnon	Da
	Brynbuga - Afon Crawnon i Gavenny R	Cymedrol
Pam rydym ni'n monitro'r sector hwn?	Mae dŵr yn elfen hanfodol o bob ecosystem. Mae monitro ansawdd a swm y dŵr yn yr amgylchedd ehangach yn ein galluogi i ddeall i ba raddau yr ydym yn gwarchod yr adnodd hanfodol hwn. Mae dŵr llygredig mewn perygl o niwed i gyfarwydd a gweithrediad ecosystemau dyfrol, gan gynnwys effaith bosibl ar iechyd dynol	
Yr hyn y byddwn yn ei adrodd a phryd	Mae'r Gyfarwydeb Fframwaith Dŵr (WFD) yn sefydlu fframwaith ar gyfer diogelu, gwella a defnydd cynaliadwy o gyrff dŵr wyneb (afonydd, nentydd, ceunentydd, llynnoedd, aberoedd, camlesi a dyfroedd arfordirol) a chyrff dŵr daear. Ei ddiben yw atal dirywiad a gwella statws ecosystemau dyfrol, hyrwyddo defnydd cynaliadwy o ddŵr, lleihau llygredd dŵr daear a chyfrannu at liniaru effeithiau llifogydd a sychder. CNC yw'r awdurdod cymwys ar gyfer gweithredu'r Gyfarwydeb a nhw yw'r corff sy'n adrodd ar gydymffurfiaeth. Byddwn yn adrodd ar statws cyffredinol yr holl gyrff dŵr yn y Parc Cenedlaethol y mae gennym ddata ar eu cyfer. Byddwn yn adrodd ar hyn pan fydd data newydd yn cael ei ryddhau gan CNC.	
Pa lun rydym am ei weld os bydd y cynllun yn llwyddiannus	Mae ein cenhadaeth Dŵr yn ceisio sicrhau adnoddau ac amgylcheddau dŵr glân, diogel, gwydn a digonol erbyn 2030.	
Lefel ffin	O fewn y Parc Cenedlaethol bydd pob corff dŵr yn bodloni eu hamcanion fel y nodir yn y Cynllun Rheoli Basn Afon	
Ardal(oedd) Cenhadaeth Gysylltiedig	Dŵr	
Amcanion cysylltiedig	Dalgylchoedd Gwydn Amgylcheddau Dŵr o Ansawdd Uchel	
Canlyniadau cysylltiedig	Lefelau maetholion Llif dwr Ecosystemau wedi'u hadfer. Ansawdd dŵr Dŵr ymdrochi Carwch eich afonydd	